

The Amphia logo, consisting of the word "Amphia" in a blue sans-serif font, followed by a stylized blue 'A' graphic that extends diagonally across the right side of the slide.

Amphia

Medicatie bij de ziekte van Parkinson

Maarten Kimmel

Verpleegkundig specialist
Amphia ziekenhuis

1. Parkinsonpoli
2. Parkinsonmedicatie – motoriek
- pauze -
3. Medicatie bij niet motore klachten
4. Vragen publiek

PARKINSONPOLI - locaties

AmphiA

Breda

Oosterhout

PARKINSONPOLI - zorgverleners

Team doktersassistenten (telefoon - balie)

- Eerste contact indien u belt voor afspraken, vragen of problemen
- Zij stemmen af met de verpleegkundig specialisten

2 verpleegkundig specialisten (D. Geilen en M. Kimmel)

- Diagnose en medicatie
- Aanspreekpunt bij problemen
- Coördinatie en afstemming zorgverleners
- Controles gemiddeld 1-2 maal per jaar

17 neurologen (waarvan 3 voor complexere Parkinson)

- Diagnose en medicatie
- Controles gemiddeld 1 maal per jaar

Medisch

- Huisarts, specialist ouderengeneeskunde, revalidatiearts, ziekenhuis (uroloog, psychiater, geriater etc)

Paramedisch

- Fysiotherapie, ergotherapie, logopedie, psycholoog

Zorgconsulenten

- 1^e lijns parkinsonverpleegkundige (Surplus, Mijzo)
- Casemanager dementie (alle organisaties)
- Praktijkondersteuner huisarts

Klachten in motoriek

- Algeheel traag bewegen
- Moeite met starten van bewegingen
- Automatische bewegingen gaan niet meer vanzelf (opstaan, oogknipperen, draaien)
- Stijfheid van de spieren
- Trillen (tremor) van de handen, benen, kin of tong

- Houdings- en evenwichtsproblemen
- Schuifelend en traag lopen
- 'Bevriezen' van de benen tijdens lopen (freezing)

Medicatie – Levodopa

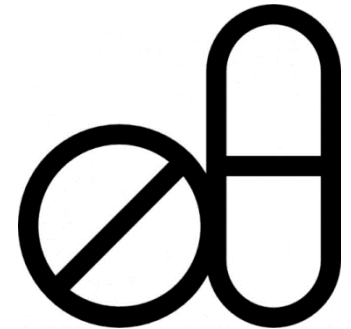
met carbidopa (Sinemet)
met benserazide (Madopar)

Effect

- Kan verbetering geven van traagheid, stijfheid, trillen en somberheid
- Inname minimaal 3 keer daags (niet tegelijk met eten!)
- Verschillende tabletten (kort of langwerkend, oplosbaar)

Mogelijke bijwerkingen

- Misselijk / duizelig / slaperig / droge mond
- Overbeweeglijkheid (bij langere ziekte duur)
- Verwardheid / hallucinaties

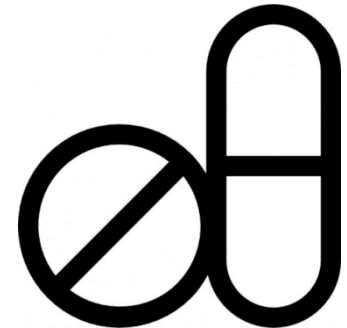

Medicatie – Levodopa

met carbidopa (Sinemet)
met benserazide (Madopar)

Adviezen voor inname

1. Dagindeling (standaard 3x daags ruim voor eten, tijd kan iets variëren)
2. Indien merkbare wisselingen effect (na jaren diagnose), dan naar vaste tijden (bijvoorbeeld iedere 3 of 4 uur)
3. Inname met water of heldere drank
4. Bij misselijkheid eventueel 1 uur na het eten (mogelijk slechter effect)
5. Indien vergeten dan toch meteen innemen (ondanks eten)
6. Levodopa MGA/HBS (langzaam) alleen voor de nacht innemen

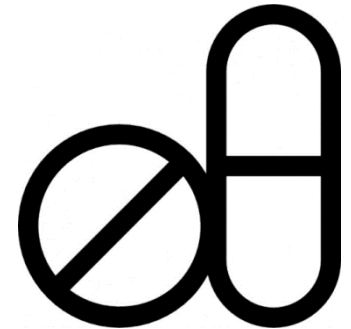
Medicatie – Levodopa

met carbidopa (Sinemet)
met benserazide (Madopar)

Websites/ folders

[1- Parkinson en Levodopa | Amphia Ziekenhuis](#)

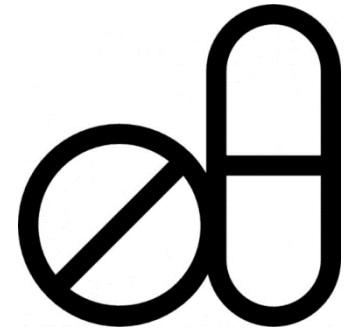
[2- Levodopa goed gebruiken: 5 adviezen van uw apotheker | Apotheek.nl](#)

Aanvullende medicatie bij motoriek

Dopamineagonist (Pramipexol, Ropinirol of Rotigotine)

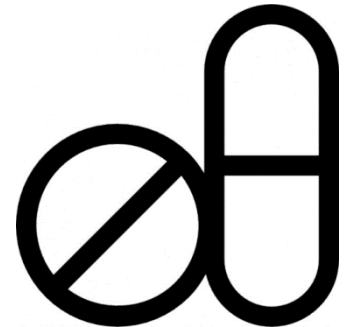
- Bootst werking dopamine na
- Ondersteunt werking van Levodopa (werkt langer door)
- Minder krachtig effect dan Levodopa
- Inname 1 keer daags (tablet of pleister)
- Bijwerkingen: kans op gedragsveranderingen
- [Folder: Parkinson en dopamine agonisten | Amphia Ziekenhuis](#)

Aanvullende medicatie bij motoriek

Entacapon

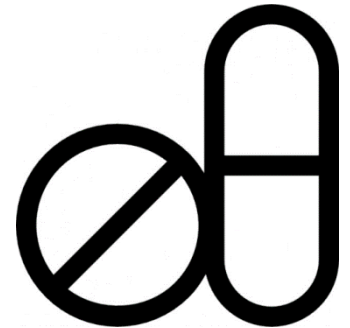
- Bij wearing-off (uitwerken Levodopa)
- Verlengt effect van Levodopa met 30-60 minuten
- Altijd tegelijk innemen met Levodopa (1 tot 8 maal daags) als losse tablet of combinatietablet
- Geeft donker gekleurde urine (niet schadelijk) en soms diarree (wel hinderlijk)
- Kan bijwerkingen Levodopa versterken (zoals extra bewegingen)

Aanvullende medicatie bij motoriek

Amantadine (symmetrel)

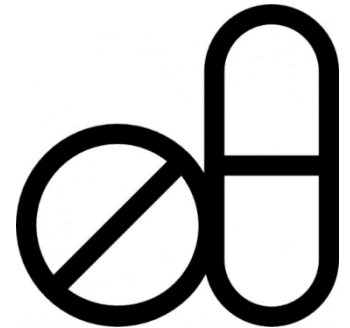
- Bij ernstige overmatige bewegingen (dansen, draaien)
- Soms ook effect op stijfheid of freezing
- Inname 1-2 maal daags
- Bijwerkingen: kans op somberheid, sufheid en verwardheid
- Meestal niet starten boven leeftijd 75 jaar

Aanvullende medicatie bij motoriek

MAO-b remmers (rasagaline, selegiline, safinamide)

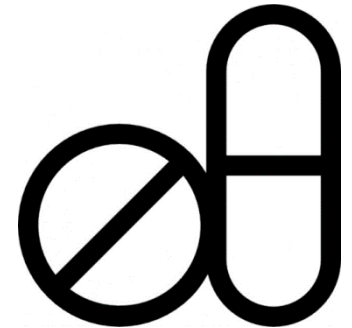
- Versterkt effect van Levodopa
- Gemiddeld zwak effect
- Kan vaak niet samen met andere medicatie (zoals antidepressiva)
- Wordt zelden voorgeschreven

Aanvullende medicatie bij motoriek

Pomptherapie

- Duodopa via een maag/darmsonde
- Duodopa onderhuids (nieuw)
- Lecigon via een maag/darmsonde (=Duodopa met Entacapon)
- Apomorfine onderhuids

MEDICATIE

bij niet motore klachten

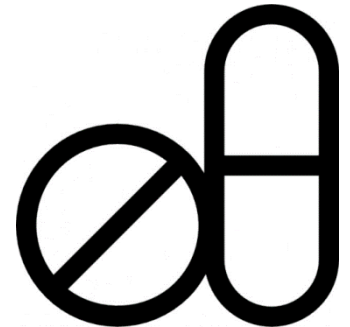
AmphiA

Cognitieve veranderingen (oa. traagheid, initiatief, plannen, overzicht, aandacht vasthouden, soms ook verwardheid)

- Levodopa kan alertheid verbeteren
- Rivastigmine kan alertheid verbeteren en hallucinaties verminderen (bij Parkinsondementie)
- Bij ernstige hallucinaties kan Clozapine gestart worden (of eventueel Quetiapine)

Stemming en angst

- Levodopa of dopamineagonist kan stemming verbeteren
- Bij (dreigende) depressie of angst kan een antidepressivum soms goed effect hebben (vaak lage dosis)

MEDICATIE

bij niet motore klachten

Slaapstoornissen

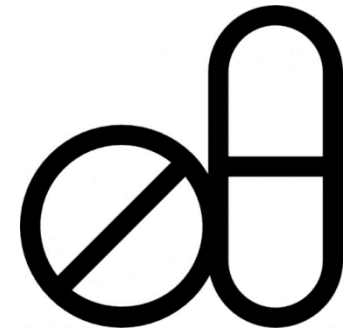
- Extra Levodopa bij nachtelijke OFF klachten
- Levodopa of Clonazepam bij levendige dromen / kramp in de onderbenen

Obstipatie

- Macrogolzout (movocilon) 1-2 maal daags

Blaasproblemen

- Frequent plassen bij Parkinson of leeftijd: overweeg verwijzing urologie (en analyse medicatie)

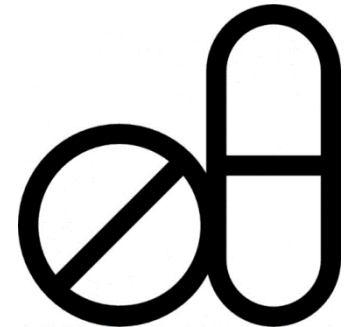

MEDICATIE

bij niet motore klachten

Bloeddruk

- Wisselingen na opstaan (orthostatische hypotensie) of na maaltijden (postprandiale hypotensie)
- Overweeg afbouwen bloeddrukverlagende medicatie (bespreken huisarts of cardioloog)
- Overweeg verlagen parkinsonmedicatie, of start Domperidon naast de Levodopa (remt de bijwerkingen)
- Overweeg steunkousen / meer vocht en zout
- Zeldzaam Fludrocortison via parkinsonpoli

EINDE

AmphiA

Zijn er vragen?